

Дарынды жасөспірімдерге арналған Ақтөбе облыстық мамандандырылған
«Білім - инновация» лицей – интернаты

Педагогикалық кеңесте қаралды:

28/ тамыз / 2025 жыл

№ 1 хаттама

Тексерілді :

Директордың тәрбие ісі орынбасары

Джумагалиева А.И.

02 қыркүйек / 2025 жыл

Лицей директоры м.п.

Сабитов А.Б.

03/ қыркүйек / 2025 жыл

«Дебат» үйірмесінің жылдық-тақырыптық жоспары

Сыныптар: 7-8 аптасына 4 сағат

Үйірме жетекшісі: Бермагамбетова Н. А.

2025- 2026 оқу жылы

Түсінік хат

«Дебат – сөз додасы» - білім беру бағдарламасы білімнің гуманитарлық жүйесін нақты көздейтін жаңа бағыттағы үйірме. Оқушыларды пікір-сайыстарға араластыруға, өз бетімен ізденуге, білім алу және жалпы шығармашылық белсенділігін арттыруға көзделген. Пікір-сайыстарға дайындық барысында оқушылар белгілі – бір тақырып бойынша мәлімет жинастырып, оларды қарама – қарсы бағыттарды қолдайтын екі түрлі позицияға арналған жоспарға топтастырылады. Олар жақтау және даттау топтарының кейстері. Осының нәтижесінде оқушылар кез-келген мәселеге біржақты көзқараста болудан арылып, терең, сын тұрғысынан оқушыларды, сонымен қатар парламент мүшелерін (класс оқушыларын) бөлудің әртүрлі жолдарын қарастыруға болады. Мысалы: психологиялық тренинг, сергіту, ойын элементтері арқылы, екінші СТО элементі жуан, жіңішке стратегиясы арқылы сұрақ жетегімен бөлуге болады. Жалпы пікірталас, талқылау, дискуссия, диалог, бір мәселені көпшіліктің талқысына салу ақиқатқа жетудің ең кең тараған және оң нәтиже бере алатын формасы болып табылады. Алайда бұның да өз қыр-сырлары көп. Ең алдымен ол пікір-сайыстыратын мәселенің күрделілігі, кез-келген мәселе бойынша біріміз ақиқат деп білетін нәрсе басқаға мүлде олай емес. Пікірталас барысында адамдар ортақ мәселе жайлы өз пікірлерін ортаға салады, олардың әр түрлі болуы заңды, пікір сайыстар арқылы тараптар ой бөлуге, өз көзқарастарының кемшіліктерін ашып, оларды ұштауға, кемелдендіруге мүмкіндік алады. Қысқасы, ақиқаттың ең озық таразысы көзқарастар бәсекесі. Бағдарлама әдебиет, тарих пәндеріндегі заман өзгеріснің өзіндік жаңаша көзқарасын сұрап тұратын тақырыптар көптің қасы. Пікірсайыс логикалық, психологиялық, адамгершілік және көптеген басқа аспектілерді қамтиды. Үлкен додалар өткізіп, оқушылардың лидерлерін анықтауға тигізер септігі бар.

Өзіндік көзқарасы бар, айналаны сыни тұрғыдан барлап, бағалайтын, шешім шығаруда өзгенің ойын таразылап, өз ойын өткізуге сенімді тұлға қалыптасуына септігі тиеді. әдеттегі пән олимпиадалары секілді.

Үйірме оқушының тұлға, азамат ретіне жетілуіне, білім алуға деген қызығушылығының артуына зор ықпал етуі сөзсіз.

Бағдарлама 34 оқу сағатына есептелген. Әр бөлім негізгі тақырыптарды құрайды. Олардың әрқайсысы пікір – сайыс бағдарламасының маңызды тұстарына, ұғымдары мен ережелеріне түсініктеме беретін теориялық және практикалық бөлімдерден тұрады. Қазақстан Республикасы жалпыға міндетті мемлекеттік білім мен тәрбие беру стандарттары негізінде әзірленді. Күнделікті өмірімізде өте жиі кездесетін пікірталаста ақиқатқа жетудің негізін әдеби құндылықтар арқылы беру көзделген. Оқушы қоғамда кез – келген мәселеге біржақты көзқараста болудан арылып, сын тұрғысынан ойлай білу қабілетін игереді. Ерекшелігі – сабақ үстіндегі оқушылардың қарым-қатынас психологиясы өз-өзіне баға беру, сөйлеу тілінің мәдениеті, ұйымдастырушылық қабілеті де артады.

Бұл бағдарлама – мектептің орта білім беру деңгейіндегі сыныптарға арналған.

«Ұшқыр ой» үйірмесінің мақсаты:

Заман талабының сұранысына саласы жетік, адами құндылықты жанына серік еткен, айналасына сын көзбен қарап, қоғамдық өмірге белсене араласатын жастардың жаңа буынын қалыптастыру.

«Ұшқыр ой» үйірмесінің міндеттері:

- Оқушылардың шығармашылық қабілеттерінің айқындалуына мүмкіндік беру.
- Өз Отаны Қазақстан, оның басты құндылықтарын құрмет тұтып, мақтаныш сезімдерін қалыптастыру;
- Оқушылардың жауапкершілігінің және танымдық қабілеттерін түрлі пікірталастар арқылы ортаға салу;
- Оқушыларды коммуникативтілікке, сөйлеу мәдениетіне, сөз өнеріне, тұжырымды ойын дәлелдей білуге баулу;
- Оқушының өзін – өзі тәрбиелеуіне, өзін және өзгені бағалай білуге үйрету;
- Сұлулықты түсіне білуге, өз Отанына, атамекеніне деген патриоттық сезімін ояту;

Күтілетін нәтиже:

- Мектеп оқушыларының бос уақытын тиімді пайдалану;
- Пікірсайыс арқылы белсенді азаматтық позициясы бар, жаңарған қоғамның жаңа азаматтары тәрбиеленеді.
- Басқа адамдардың көзқарастарымен санаса алатын озық ойлы азаматтардың қатарын көбейту;
- Жастарды өз бетімен білім алуға, ізденуге дағдыландырады;
- Жастардың бір-бірімен тығыз қарым-қатынас жасауларына, пікір алмасуына, қарым-қатынас диалогін орнатуға мүмкіндік туғызады.
- Саяси сана сезімі, қоғамға көзқарасы ерекшеленеді
- Оқулық арқылы берілетін әдеби құндылықты терең меңгереді
- БАҚ құралдарын, кітапхана оқулықтарынан қажетті мәліметті ала алады
- Жұрт алдындағы сайыстарға еркін қатысады
- Заман талабына сай туындаған жастардың өзекті мәселерін талқылап оның шешілу жолында үздік ұсыныстар дайындау.
- Салыстыра, дәлелдей, талдай, қорытындылай білу дағдыларын меңгеру, тілдік және әдеби білімдерінің толығыуы; практикалық, танымдық, шығармашылық тапсырмаларды еркін орындай алу;
- сауатты жазу, сауатты сөйлеу, өзіндік ой дербестігінің болуы;

р/с	Тақырыбы	Сағат саны	Теориялық бөлім	Практикалық бөлім	Мерзімі	
					10 а,б	11 а,б
1	Кіріспе.	2	Пікір-сайыс деген не? (принциптері, сайыс стильдері) (1 сағат)	Пікір сайыстыру қабілетін байқау, ашу. Этикалық ұғымға (1 сағат)	02.09 09.09 03.09 10.09	04.09 11.09 05.09 12.09
2	Тақырып (Қарар)	2	Пікір – сайыс үлгісінің негізгі элементтері. Қарар.Қарардың түрлері, жазу тәртібі, үлгілері (1 сағат)	Қарар шығару. Қарар сараптамасы Қарар (тақырып) (1 сағат) «Әлеуметтік желіде отырып жастар не ұтады?» интернеттің пайдасы мен зияны туралы пікірталас	16.09 23.09 17.09 24.09	18.09 25.09 19.09 26.09
3	Критерий (мақсат)	2	Критерий – мақсат. Тақырыпқа мақсат қою (1 сағат)	1.Қарарға арнап критерий шығару мен оған сараптама жасау 2.Критерийді негіздеу. 3. Критерийдің қарар және аргументтермен байланысы (1 сағат)	30.09 07.10 01.10 08.10	02.10 09.10 03.10 10.10
4	Деффинициялар (анықтамалар) – негізгі ұғымдарды анықтау	2	Қарардағы негізгі ұғымдарды анықтау. Анықтамаларға қажетті шектеулер қойылады. Анықтама -қарарды зерттеу бағытын анықтау құралы. (1 сағат)	-Энциклопедиялық сөздіктермен жұмыс -Түсіндірме сөздік -Қазақ тілі грамматикасы (1 сағат)	14.10 21.10 15.10 22.10	16.10 23.10 17.10 24.10
5	Аргументтер	4	1.Аргумент құрастыру, құрылысы, негіздеу түрлері 2.Критерий мен аргумент арасындағы байланыс (2 сағат)	1.Аргумент құрастыру.Ойын барысында 2,3,5 аргумент болған дұрыс 3.Дәлелдейтін дәлелінің негізгі жобасы екенін ұғыну (2 сағат)	04.11 11.11 18.11 25.11 05.11 12.11 19.11 26.11	06.11 13.11 20.11 27.11 07.11 14.11 21.11 28.11
6	Дәлелдер (факты)	3	1.Зерттеу мен дәлелдер. 2.Мәлімет жасау, статистикалық мәлімет, шолулар, мысалдар мен сұқбат.Ғаламтор мәліметі (1 сағат)	1.Мәлімет алынатын мәтінмен жұмыс істеу 2.Дәлелдер парағын дайындау.Бір аргументке нақты 2,3 дәлел жатады. (2 сағат)	02.12 09.12 16.12 03.12 10.12 17.12	04.12 11.12 18.12 05.12 12.12 19.12
7	Жақтау кейсі	2	Кейс – жұртшылыққа ұсынылатын спикердің сөзі.Ол қарар, критерий, аргумент, факті,	-Жақтау кейсіні құрастыру -Даттау кейсінен өзге екенін түсіндіру (1 сағат)	23.12 13.01 24.12 14.01	25.12 08.01 26.12 09.01

			қорытындыдан тұрады.Жақтау кейсінің құрылымы, үлгісі (1 сағат)	«Жастардың бойында патриотизмді арнайы тәрбиелеу қажет пе?»		
8	Даттау кейсі	2	Даттау кейсінің құрылымы.Терістеудің 3 деңгейі:қарарды интерпретациялау, критерийді терістеу, аргументтер тізбегін терістеу (1 сағат)	-Контраргументтер ұсыну -Даттау кейсінің үлгісі, құрастыру (1сағат)	20.01 27.01 21.01 28.01	15.01 22.01 16.01 23.01
9	Спикерлердің міндеттері	3	1 Спикерлердің рөлдері 1-спикер – конструктивті, 2-спикер – дамытушы 3- қорытындылаушы 2.Спикерлерді бағалау критерийлері (1сағат)	Кемшіліктер мен қателіктерді іздеу, табу, оны дұрыстау әдістері.Стильмен ұсынылған ба? Спикерлердің сөйлеу уақыты бар.Көз бе,көз байланыс (2 сағат)	03.02 10.02 17.02 04.02 11.02 18.02	29.01 05.02 12.02 30.01 06.02 13.02
10	Сұрақ - жауап	4	-Сұрақ – жауаптардың мақсаты, міндеті, нәтижелі сұрақ қою әдістері -Ашық және жабық сұрақтар (2 сағат)	-Сұрақтардың тізбегін құрастыру -Қарсы сұрақ-жауап кезіндегі спикерлердің өзін-өзін-өзі ұстауды үйрету, ойын этикасын үйрету. Сұрақтардың ойын барысында 3 минуттың ішіне сыйымдылығын қарау. (2 сағат)	24.02 03.03 10.03 17.03 25.02 04.03 11.03 18.03	19.02 26.02 05.03 12.03 20.02 27.02 06.03 13.03
11	Пікір – сайыс бәсекелері	4	-Бәселердің ұйымдастырылуы -Пікір-сайыс бәсекелерін өткізудің ережелері мен кеңестері -Қарарды талқылауға барлық команданың тренерлері болуға міндетті. -Психологиялық тұрғыдан ойын элементтері (1 сағат)	Пікір-сайыс бағдарламасын ойыннан бұрын сараптау керек.Пікір-сайыс клубтарын құру (3 сағат) «Ұлы дала сырлары» атты қазақ халқының салт-дәстүрін насихаттауға арналған лицейішілік конкурс	31.03 07.04 14.04 21.04 01.04 08.04 15.04 22.04	02.04 09.04 16.04 23.04 03.04 10.04 17.04 24.04
12	Төрешілік етудің мәдениеті	1	Міндетті шешім шығару сараптамасы.Бағалау тәртібі.Топты бағалау, спикерді бағалау әдісі (1сағат)	Пікір-сайыс парағын (картасын) жүргізу	28.04 29.04	30.04 01.05
13	Қорытынды	3	1.Бұқараны	Практикалық жұмыс	05.05	07.05

		ойландырып жүрген тақырыптарды жинақтап, резолюциялар тізбегін жасау		12.05 19.05 06.05 13.05 20.05	14.05 21.05 08.05 15.05 22.05
		2. Қанша резолюция сонша критерий дайындау	Практикалық жұмыс Ізденіс жұмыс		
		Аргумент және фактілер жинақтау	Ізденіс жұмыс		
		3. Спикерлерді бағалау критерийлерін шығару	Ізденіс жұмыс (1 сағат)		
		4. Төреші міндеттерін дайындау (2 сағат)			

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Американдық Парламенті форматы. 2000 жыл
2. Американдық Парламенттік формат дебат элементі. 2004 жыл
3. СТО жобасының тұрақты журналы «Дауыс пен көрініс»
4. Мектеп және жоғары оқу орындары: ой қозғағыштар, ізденістер, табыстар 74 бет, 2005 жыл
5. Халықаралық ғылыми-әдістемелік журналы «Перемена» - журналындағы материалдар, 2008 – 2010 жыл
6. «Қазақстан мектебі» журналы №3 2012жыл 25 бет ,56 бет «Толерантты тұлға». 60 бет
7. «Қазақстан мектебі» журналы №2 2012 жыл 33 бет, «Ұлттық құндылықтарды танытудағы педагогикалық технологиялардың маңызы»
8. Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі 2008 жыл
9. Қазақ әдебиеті энциклопедиялық анықтамалық «Аруана» - 2005 жыл
10. Қазақстан ұлттық энциклопедия. Алматы 1999, №2
11. «Сөз өнері» З.Қабдолов
12. «Әдебиет теориясы» Қ.Жұмағалиев
13. БАҚ құралдары. (Мемлекеттік басылымдар)